

Bilim we psihologiýa biri-biri bilen aýrylmaz baglanyşykly bolup, olar bitewi bir ulgamyň iki tarapy ýalydyr. Bilim bermek maglumatlaryň kabul edilişini, özleşdirilişini we adamyň içki dünýäsine täsirini öwrenýän çuňňur prosesdir. Psihologiýa bu prosesiň “ýüregi” hökmünde çykyş edip, okuwçynyň ýa-da talybyň aň-bilim ukyplaryny, gyzyklanmalaryny we ruhy ýagdaýyny nazara almaga mümkinçilik berýär.

Bilim işinde psihologik çemeleşmäniň esasy ähmiýeti şahsyýetiň aýratynlyklaryny açyp görkezmekdedir. Her bir ynsan maglumatlary dürli ýollar bilen kabul edýär: käbirleri wizual (görüp), käbirleri audiwal (diňläp), käbirleri bolsa kinestetik (hereket arkaly) ýol bilen has gowy öwenýärler. Psihologiýa ylmy mugallyma we terbiýeçä bu aýratynlyklary tanamaga we okuw usullaryny şoňa görä uýgunlaşdyrmaga ýardam edýär. Bu bolsa öz gezeginde bilim alýan adamyň ukyplarynyň gysga wagtda we has kämil derejede ýüze çykmagyna şert döredýär.

Mundan başga-da, bilim işinde motivasiýa, ýagny höweslendirme meselesi psihologiýanyň iň esasy ugurlarynyň biridir. Okuwçynyň bilim almaga bolan höwesi diňe bir daşarky täsirler (baha almak, diploma eýe bolmak) bilen däl, eýsem onuň içki ruhy islegi bilen hem berk baglanyşyklydyr. Psihologik taýdan dogry gurlan okuw prosesi adamyň özüne bolan ynamyny artdyrýar, oňa kynçylyklardan gorkman, täze belentliklere tarap ymtylmaga güýç berýär. Ýat tutmakdan we mehaniki gaýtalamakdan daşlaşyp, logiki pikirlenmäni we döredijiligi ösdürmek bilim işiniň psihologik binýadyny düzýär.

Jemläp aýdanymyzda, psihologiýasyz netijeli bilim işini göz önüne getirmek mümkin däl. Bilim — bu ekilen tohum bolsa, psihologiýa — şol tohumyň gögermegi we miwe bermegi üçin zerur bolan amatly gurşawdyr. Mugallymlaryň we okuwçylaryň arasyndaky ynamdar gatnaşyklar, birek-birege bolan hormat we ruhy goldaw her bir ylmyň özleşdirilmegini ýeňilleşdirýär. Şol sebäpli-de, bilim ulgamynda psihologik kadalaryň berjaý edilmegi, diňe bir sowatly däl, eýsem ruhy taýdan sagdyn, kämil we jemgyýete peýdaly şahsyýetleriň ýetişmegine hyzmat edýär.

Gülşat ÝUSUPOWA,

Seýitnazar Seýdi adyndaky TDMI-niň pedagogika fakultetiniň başlangyç bilim mugallymçylygy we psihologiýasy hünäriniň 401-nji toparynyň talyby.